

Fisken og havet, særnummer 1–2009

Havets ressurser og miljø 2009

Redaktører: Harald Gjøsæter
Are Dommasnes
Tone Falkenhaus
Marie Hauge
Edda Johannesen
Erik Olsen
Øystein Skagseth

www.imr.no

Illustrasjoner på kapitelforsider

Kapittel 1: Irene Huse

Kapittel 2: David Shale

Kapittel 3: Irene Huse

Kapittel 4: David Shale

Kapittel 5: Hans Hagen Stockhausen

Kapittel 6: Jaime Alvarez

Tegningene til enkelte fiskearter er utført av Thorolv Rasmussen

ISSN 0802 0620

Karen Gjersten og Elin Hjelset har bidratt til figurer og utbredelseskart.

Redaksjonen avsluttet mars 2009

Grafisk form og produksjon: John Ringstad, Ringstad Design

Trykk: Bodoni AS

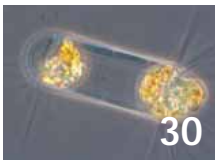
Forord.....	7
SAMMENDRAG/SUMMARIES.....	8

Kapittel 1 Økosystem Barentshavet

1.1 Introduksjon	
1.1.1 OVERSIKT OVER ØKOSYSTEM BARENTSHAVET – THE BARENTS SEA.....	22
<i>B. Bogstad, H. Gjøsæter, R. Ingvaldsen og J.E. Stiansen</i>	
1.2 Abiotiske faktorer	
1.2.1 FYSIKK (SIRKULASJON, VANNMASSER OG KLIMA) – OCEANOGRAPHY.....	25
<i>R. Ingvaldsen</i>	
1.2.2 FORURENSNING – CONTAMINANTS.....	28
<i>J. Klungsøy og H.E. Heldal</i>	
1.3 Primær- og sekundærproduksjon	
1.3.1 PRIMÆRPRODUKSJON (PLANTEPLANKTON) – PHYTOPLANKTON.....	30
<i>L.-J. Naustvoll og M. Kleiven</i>	
1.3.2 SEKUNDÆRPRODUKSJON (DYREPLANKTON) – ZOOPLANKTON.....	32
<i>T. Knutsen og P. Dalpadado</i>	
1.4 Ressurser i åpne vannmasser	
1.4.1 LODDE – CAPELIN.....	37
<i>S. Tjelmeland</i>	
1.4.2 POLARTORSK – POLAR COD.....	39
<i>S. Tjelmeland</i>	
1.4.3 VÅGEHVAL – MINKE WHALE.....	40
<i>N. Øien</i>	
1.4.4 GRØNLANDSSEL – HARP SEAL.....	43
<i>T. Haug og T. A. Øigård</i>	
1.5 Bunntilknyttede ressurser	
1.5.1 NORDØSTARKTISK TORSK – NORTHEAST ARCTIC COD.....	46
<i>B. Bogstad</i>	
1.5.2 NORDØSTARKTISK HYSE – NORTHEAST ARCTIC HADDOCK.....	48
<i>S. Aanes</i>	
1.5.3 NORDØSTARKTISK BLÅKVEITE – NORTHEAST ARCTIC GREENLAND HALIBUT.....	50
<i>Å. Høines</i>	
1.5.4 VANLIG UER – GOLDEN REDFISH.....	52
<i>K. Nedreaas og B. Planque</i>	
1.5.5 SNABELUER – DEEP-SEA REDFISH.....	53
<i>K. Nedreaas og B. Planque</i>	
1.5.6 REKE – NORTHERN SHRIMP.....	56
<i>C. Hvingel</i>	
1.6 Ikke-kommersielle bestander	
1.6.1 BUNNDYR – BOTTOM FAUNA.....	58
<i>L.L. Jørgensen og K. Sunnanå</i>	
1.6.2 IKKE-KOMMERSIELLE FISKEARTER – NON-COMMERCIAL FISH.....	60
<i>Å. Høines, E. Johannesen og O.A. Bergstad</i>	

Kapittel 2 Økosystem Norskehavet

2.1 Introduksjon	
2.1.1 OVERSIKT OVER ØKOSYSTEM NORSKEHAVET – THE NORWEGIAN SEA.....	64
<i>G. Ottersen, K.A. Mork og G. Huse</i>	
2.2 Abiotiske faktorer	
2.2.1 FYSIKK (SIRKULASJON, VANNMASSER OG KLIMA) – OCEANOGRAPHY.....	66
<i>K.A. Mork</i>	
2.2.2 FORURENSNING – CONTAMINANTS.....	69
<i>J. Klungsøy, S. Boitsov og H.E. Heldal</i>	

Havets gress

Virvelløs i vannmassene

Gode loddeutsikter

71
Algeobservasjon fra rommet

84
Seien - kraftig og muskuløs

88
Sildeglad spekkhogger

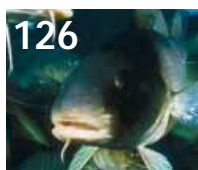

110
Glupsk minimanet

116
Hurtigsvømmer i stim

2.3 Primær- og sekundærproduksjon	
2.3.1 PRIMÆRPRODUKSJON (PLANTEPLANKTON) – PHYTOPLANKTON	71
<i>F. Rey</i>	
2.3.2 SEKUNDÆRPRODUKSJON (DYREPLANKTON) – ZOOPLANKTON	74
<i>B. Ellertsen og W. Melle</i>	
2.4 Ressurser i åpne vannmasser	
2.4.1 NORSK VÄRGYTENDE SILD – NORWEGIAN SPRING-SPAWNING HERRING	77
<i>E.K. Stenevik</i>	
2.4.2 KOLMULE – BLUE WHITING	79
<i>A. Salthaug</i>	
2.4.3 LODDE VED ISLAND–ØST-GRØNLAND–JAN MAYEN – CAPELIN	82
<i>B. Røttingen</i>	
2.4.4 NORDØSTARKTISK SEI – NORTHEAST ARCTIC SAITHE	84
<i>S. Mehl</i>	
2.4.5 PELAGISK SNABELUER I IRMINGERHAVET – PELAGIC REDFISH IN THE IRMINGER SEA	86
<i>K. Nedreaas</i>	
2.4.6 HVAL – WHALE	88
<i>N. Øien</i>	
2.4.7 KLAPPMYSS – HOODED SEAL	90
<i>T. Haug og T.A. Øigård</i>	
2.5 Bunnhabitater og bunntilknyttede ressurser	
2.5.1 LANGE, BROSME OG BLÅLANGE – LING, TUSK AND BLUE LING	92
<i>O.A. Bergstad og K. Helle</i>	
2.6 Ikke-kommersielle bestander	
2.6.1 BUNNDYR – BOTTOM FAUNA	95
<i>J.H. Fosså</i>	
Kapittel 3 Nordsjøen og Skagerrak	
3.1 Introduksjon	
3.1.1 OVERSIKT OVER ØKOSYSTEM NORDSJØEN OG SKAGERRAK	
THE NORTH SEA	100
<i>A. Slotte, E. Svendsen og G. Huse</i>	
3.2 Abiotiske faktorer	
3.2.1 FYSIKK (SIRKULASJON, VANNMASSER, KLIMA, NÆRINGSSALTER OG O ₂) – OCEANOGRAPHY	102
<i>M. Skogen, D. Danielssen, S. Hjøllo og H. Sjøiland</i>	
3.2.2 FORURENSNING – CONTAMINANTS	106
<i>J. Klungesøyr og H.E. Heldal</i>	
3.3 Primær- og sekundærproduksjon	
3.3.1 PRIMÆRPRODUKSJON (PLANTEPLANKTON) – PHYTOPLANKTON	108
<i>L.-J. Naustvoll, M. Skogen og M. Kleiven</i>	
3.3.2 SEKUNDÆRPRODUKSJON (DYREPLANKTON) – ZOOPLANKTON	110
<i>T. Falkenhaug og L. Omli</i>	
3.4 Ressurser i åpne vannmasser	
3.4.1 NORDSJØSILD – NORTH SEA HERRING	114
<i>E. Torstensen</i>	
3.4.2 MAKRELL – NORTHEAST ATLANTIC MACKEREL	116
<i>L. Nøttestad og D. Skagen</i>	
3.4.3 TAGGMAKRELL – HORSE MACKEREL	118
<i>L. Nøttestad</i>	
3.4.4 BRISLING I NORDSJØEN/SKAGERRAK – NORTH SEA SPRAT	120
<i>E. Torstensen</i>	
3.4.5 SEI I NORDSJØEN/SKAGERRAK OG VEST AV SKOTTLAND – SAITHE	122
<i>T. Jakobsen</i>	
3.4.6 HVAL – WHALE	124
<i>N. Øien</i>	

Utpreget kannibal

3.5	Bunntilknyttede ressurser	
3.5.1	TORSK I NORDSJØEN/SKAGERRAK OG DEN ØSTLIGE ENGELSKE KANAL – NORTH SEA COD... 126	<i>T. Jakobsen</i>
3.5.2	HYSE I NORDSJØEN/SKAGERRAK OG KATTEGAT – NORTH SEA HADDOCK 128	<i>T. Jakobsen</i>
3.5.3	HVITTING I NORDSJØEN OG DEN ØSTLIGE ENGELSKE KANAL – NORTH SEA WHITING 130	<i>T. Jakobsen</i>
3.5.4	BREIFLABB – ANGLERFISH 131	<i>O. Bjelland</i>
3.5.5	TOBIS – SANDEEL 133	<i>T. Johannessen</i>
3.5.6	ØYEPÅL – NORWAY POUT 135	<i>T. Johannessen</i>
3.5.7	REKE – NORTHERN SHRIMP 137	<i>G. Sjøvik</i>
3.5.8	SJØKREPS – NORWAY LOBSTER 139	<i>G. Sjøvik</i>
3.6	Ikke-kommersielle bestander	
3.6.1	BUNNDYR – BOTTOM FAUNA 141	<i>J. Dannheim</i>

Kapittel 4 Aktuelle tema

4.1	På tokt ved polarfronten Investigating the Arctic Front during IPY 144	<i>K. Drinkwater</i>
4.2	50 år med norsk-russisk samarbeid – 50 years of Norwegian-Russian cooperation 147	<i>I. Røttingen og H. Gjøsæter</i>
4.3	MAREANO: Havlandskap og naturtyper utenfor Lofoten og Vesterålen MAREANO: Mapping the seabed off Lofoten–Vesterålen 150	<i>L. Buhl-Mortensen, P. Buhl-Mortensen, J. Dannheim og K. Kröger</i>
4.4	Ny kunnskap om samspelet mellom lodde, torsk og sild New knowledge about the relationship between capelin, cod and herring 154	<i>B. Bøgstad og H. Gjøsæter</i>
4.5	Nytt forvaltningssystem for ishavssel A new management system for harp seals 156	<i>T. Haug og T.A. Øigård</i>
4.6	Når havet blir surere – Ocean acidification 158	<i>K. Y. Børsheim</i>
4.7	Fra Lofoten til Barentshavet på 80 dager – en fiskelarves forunderlige reise Larval drift in the Lofoten–Barents Sea area 159	<i>F. Vikebø</i>
4.8	Dyphavsstrømmer kartlagt med høyteknologisk utstyr Sub surface floats map the deep circulation in the Norwegian Sea 162	<i>H. Sjøiland</i>
4.9	Helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet A new holistic, ecosystem-based management plan for the Norwegian Sea 164	<i>G. Ottersen, A. Dommasnes og H. Loeng</i>

Kapittel 5 Bakgrunnsstoff

5.1	Fra målebrett til kvote 170	<i>K. Nedreaas</i>
5.2	Nyere modeller for bestandsforvaltning – New model tools for stock assessment 174	<i>D. Skagen, B. Bøgstad, S. Tjelmeland og O. Nakken</i>

Kapittel 6 Oversiktstabeller og kart

6.1	Liste over arts-, slekts- og familienavn 180
6.2	Viktige forkortelser 182
6.3	Kart 183

NESSAR: Glir mellom frontene

Sårbar korallskog

Ny forvaltning av ishavssel